

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 170 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
«рім неділь і руских свят
5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» від ч. 1.
«Домбровського (Хорунцини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Реклямації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 40 с. від стрічки. По-
дяки і приватні донесеня по
30 с. від стрічки.

П'ятдесят п'ять літ володарства.

(+) Сьогодні як-раз п'ятдесят п'ять літ минає з того часу, як керму австрійської держави обняв в свої руки цісар Франц Йосиф I. Ні одному габсбурському володареві не судило Провидіне такого довговічного володарства, а й взагалі мало котрому з інших володарів довело ся досягнути такого довгочасного кермованя державою.

В трудних хвилях обняв цісар Франц Йосиф керму австрійської держави. Політичний овид монархії затягнув ся був саме тоді темними хмарами, з яких вивязала ся грізна туча, а саме в тій половині держави, в Угорщині, де тепер на ново розгоріла ся така завзята боротьба проти заспокоєня державних конечностей, загорів ся овид луною грізної ворохобні. Одначе зболіле серце монарха кермувало ся великодушністю, а по дальших пригодах повело ся найти вихід із сего сумного положеня в признаню Угорщині нинішнього єї становища.

Здавало ся, що се уладженє на основі такого знавця угорського державного права, як був Деак, доведе Угорщину до тривкого ладу і спокою. Тимчасом підняли ся нові далекосяглі домаганя, знов над Угорщиною повисли важкі і темні хмари, з котрих миготять блискавиці і заповідають нові тучі, так що сегоднє годі предвидіти, чим усе закінчить ся.

Але й в сегобічній половині монархії в Австрії національно-язикові спори довели де повного розладу, до спиненя державної машини, так що конституція справді перестав правильно функціонувати. Народні меншости, або до меншости обнижені, осягнувши своєю організаційною працею висший розвиток, домагають ся відповідної сему розвитку народної рівноправности, коли тимчасом інші, упривилєйовані намагають ся удержати давню свою верховладу. Сі національно-політичні спори спиняють успішний розвиток держави, економічний процвіт народів і всякий поступ державного і народного господарства, так що державна рада стала також лише тінію сеї інституції, якою мала бути для конституційного розвитку народів. І в Австрії дійшли національно-політичні відносини до великого заострення і здає ся, що нема виходу з сего розладу і розстрою.

Одначе нераз вже бували хвилі за час довговічного володарства цісаря Франц Йосифа, що тоді, коли здавало ся, що трудно найти якийсь вихід, сам монарх в своїй великодушности і любови, в своїм глибоко конституційнім почуваню находив розв'язку запутаних відносин.

І нині, коли і тут і там нагромадили ся неодолимі, як би здавало ся, перепони і труднощі, бачність всіх звернена на сиголового монарха, вижидуючи від него великодушного уладженя і розв'язаня запутаних відносин.

Промова пос. Барвіньского

в розправі над програмовою заявою міністра д-ра Кербера в державній раді дня 25. падолиста 1903 р.

(Конець)

В останніх часах виявили ся також такі погляди, що обсяг діланя центрального парламенту треба би обмежити до найконечніших справ, а сойми мали би стати краєвими парламентами і їм припало би також управлінєне трудного питання язикового. Тим способом мала би бути конституція змієна в автономічнім або федеративнім дусі, щоби таким побитом дати спромугу свобідного національного розвитку народностям в рамках сеї конституції. Але ми дожили також наглядних прикладів сумних досвідів з так званою краєвою автономією і я думаю, що і та дорога не доведе до цілі і не зможе розв'язати успішно національного питання. Автономія країв, котра забезпечала політично і національно сильнішим народностям верховладу над слабшими, котрої розширеня безнастанно ще домають ся н. пр. в Галичині, довела також до невідрадних відносин, які проявляв ся так різко підчас остатніх сесій соймових.

І тут виявило ся яєно, що не повела ся та метода, яку нам поручав Є. Е. міністер-президент. На 211-ім засіданю XVII сесії державної ради з 11. марця 1903 міністер-президент запевняв руских послів, що знає всю правду про відносини в східній Галичині і дав їм раду, щоби они раз виступили в галицькім соймі із своїми домаганями і жалобами сильно, льояльно і твердо, але без ненависти, і прирік, що правительство певно попре там їх оправдані домаганя. І дійсно, як навіть з польської сторони признаю, було поступованє руских послів в галицькім соймі вельми уміркованє, льояльне, отверте і без ненависти; їх домаганя були вельми скромні, позаяк домагали ся лише ухваленя резолюції до правительства в справі заснованя рускої гімназії в Станиславові, про яку вже від чотирох років розправляє ся, але й се вельми дрібне домаганє культурне відкинула польська більшість соймова, що довело до зложеня мандатів всіх членів руского клубу соймового. Вставленє дотичної квоти до бюджету на 1903 для рускої гімназії Є. Е. міністром просвіти в надії на відповідну соймову ухвалу було причиною боротьби задля мнимого нарушеня краєвої автономії і наслідком сего компетенційного спору між соймовою більшістю а правительством руский варід потерпів шкоду. Руским дітям шкільним віднято спромугу побирати від років бажаву науку в рідній мові.

Висовувано також яко повід, що задля радикальної агітації між рускою шкільною молодіжю не є порадою в тій хвилі заснованє рускої гімназії, хоч Рада шк. кр. зложила соймови урядову заяву і сконстатувала, що радикальні агітації проявляють ся не лише поміж рускою молодіжю шкільною і ті агітації не прибрали таких розмірів, щоби Рада шк. кр. не могла завести ладу. Яко рішачий останній повід висунено пожалованя достойну демонстрацію певного числа руских академиків проти ректора університету.

Але хоч в останніх часах польські техніки викликували демонстрації і неспокої на львівській техніці, хоч також польські гімназійні у-

ченики брали живу участь в уличних демонстраціях, не було се ніколи поводом, щоби наслідком сих неспокоїв і агітацій не засновувано нових польських шкіл середніх; рішала тут все дійсна культурна потреба і справді за часів міністерства просвіти д-ра Гартля засновано в Галичині 8 нових шкіл середніх польських, а в бюджеті на 1904. р. вставлено знов кошти на 3 нові школи середні польські в західній Галичині, коли тимчасом 3 мільони Русинів привезолєні від 40 літ вдоволяти ся 4-ма рускими гімназіями (з котрих одна перед 6 роками заснована не є ще повна).

В тім згляді західна Галичина богато засіяна середніми школами, хоч часом нема там дійсної потреби, як се показало ся з заснованєм реальної школи в Кросні, де фреквенція є вельми слаба. Тимчасом в східній Галичині просторі області, котрі обсягом рівнають ся деяким коронним краям, як полуднєве Поділля або північний трикутник від Рави рускої і Жовкви аж до Сокаля, не мають аві одной середної школи, хоч згадані три міста, а також і місто Чортків від кількох літ заходили ся коло того, щоби дістати середню школу.

Західна Галичина тішить ся протекцією не лише що-до шкільництва, але й польське населєнє взагалі, польські товариства й інституції і се проявляє ся також на економічній області. Досить переглянути державний або краєвий бюджет, а можна доволі переконатися, яка дрібонька частина там припадає рускому населєню.

Ся протекція, якою тішить ся польське населєнє з боку правительства, відносить ся також і до польського язика в адміністративних властях і в судівництві. Те, що посол Пльо й говорив про занедбанє словінської мови в судах, діє ся також в Галичині і Буковині що-до рускої мови (голоси: так є!); в судії і прокуратори, котрі зовсім не уміють рускої мови, хоч каридостойним способом виписують собі в кваліфікаційних табелях про єї знанє, виписують собі іменно самі: «уміє руску мову в слові і письмі». Протоколи в рускій мові і розправи з рускими сторонами ведуть ся лише у вельми рідких случаях виїмкових, вироків не голосить ся в рускій мові, а дотичні розпорядженя висших властей остають на терпеливім папері.

Так то виглядає та рівна справедливість держави супроти всіх народностей, про яку нас міністер-президент нераз в своїх заявах запевняв; до таких вислідів довело попіранє справдешних домагань руского народу, яке нам правительство обіцяло. Таких успіхів можна напевно сподівати ся і в будучині по тім уміркованю, яке нам також сегоднє дораджував Є. Е. міністер-президент.

Національно-політичні відносини в Галичині можуть стати доказом, що краєва автономія в нинішнім виді не дає ніякої поруки, щоби міг настати лад. Країна пора дійти до пересвідченя, що національного і язикового питання не можна аві усунути аві відпочити, лише треба з цілою повагою забрати ся до єго полагоди, наколи справді має настати лад в австрійських краях, щоби в блуканні лад в лябірінті національних спорів найти п'ятку Ариядни, яка має вказати дорогу до світла.

Були вже державні мужі, котрі щиро і щільно змагали до того, щоби найти єю нитку Ариядни, яка би вивела з сего лябірину національ-

них спорів. Перед трема роками один польський муж державний*) виробив язиковий закон, котрий однак задля відомого автономістичного становища польского Кола не побачив світла, хоч сей муж був глибоко переконаний про се, що національне і язикове питання повинно бути рішене на основі справедливости, наколи мають покінчити ся нещасні язикові спори.

А в сій розправі С. Е. др. Бернрайтер висловив погляд, що нема иншого способу уздоровлення парламенту і публичних відносин, як зробити нову пробу заведеня ладу в національнім згляді. П. Бернрайтер висказував ся передовсім за уладженем тимчасово мира між Чехами а Німцями. Найблизшим кроком мало би бути, щоби обидва народи могли собі обоюдно признати без зависти материяльні і духові потреби, а се на его погляд могло би лише тоді стати ся, колиб обидва народи були безпечні, що се беззависне признаване не вимагало-б зреченя національних прав. А на то, каже др. Бернрайтер зовсім щиро і необмежно, є лише один спосіб, а се є національна автономія, розмежене національних областей поодиноких народностей від себе.

Сю гадку повинен радо повитати кожний патріот австрійский, котрий не руководить ся національним самолюбством або верховладними забагами, бо тут можна найти сю нитку Ариадни, котра по блуканні в лабіринті національних спорів вкаже знов дорогу до світла.

Однак я думаю, що уздоровлене парламентарних і політичних відносин в Австрії є лише тоді можливе, наколи узгляднить ся не лише поодинокі краї, не лише поладить ся німецько-чеський спір національний і язиковий, але коли усею ся ті заразки недуг нагромаджені в усіх краях Австрії, а тим способом вилічить ся основно недугу, яка сидить в усіх частях держави. Згаданий уже начерк язикового закона названого польского мужа державного уложеній з сего становища, і я думаю, що лише тим способом можна завести в Австрії упорядковані відносини і довести до успішної розвязки національне і язикове питання.

Гр. Дідушицкий застеріг виправді се право із свого становища для соймів, але з обачности залишив він перевести доказ, чи галицький сойм мав би сирому а бодай добру волю, такі справи поважно розбирати і довести до успішного і справедливого рішення. (Дуже добре!).

Нагадую для прикладу в скромних рамках уложеній свого часу послом Вахнянином язиковий закон, котрий ми навмисне в соймі в. е. сли, щоби зложити доказ, що ми бажали-б такі справи поладжувати в соймі. Се внесене збув сойм глумливою резолюцією:

»Взнає ся ц. к. правительство, щоби розпорядки що-до польского і руского язика в урядах виконувало як досі, а як вже я згадав, розпорядки що-до руского язика остають на папері.

Щоби сю трудну задачу національно-язикового питання розвязати, потреба, щоби не лише державна рада замість безконечних спорів партійних здобула ся на останку на політичну енергію, але як др. Бернрайтер влучно замітив, потреба, щоби і правительство не лише напаминало, але й із свого боку причинило ся до відродіння політичної енергії і творчости в Австрії.

С. Е. міністер-президент висловив на засіданю 8. цвѣтня 1902 на 116. засіданю XVII сесій погляд, що в сій державі многих народностей є компроміс народних сторонництв визволяючою розвязкою, яка може довести до національного мира, але на жаль розумів під тим лише компроміс великих національних сторонництв, менше-більше так само, як др. Бернрайтер на разі заявив ся за першим кроком до тимчасового примиреня між Чехами а Німцями.

А тимчасом є також менші сторонництва в державній раді, котрі однак репрезентують значні області, котрі заступають чималі що-до числа народности, але на основі відомої Шмерльвігської геометрії виборчої обнижені до незначних фракцій або меншостей, як н. пр. між

иншими Русини, а тих також годі обминути, наколи розвязка національно-язикового питання не має бути побіжною латаниною, але удатним, тривким ділом.

Колиж С. Е. міністер-президент звертає ся із відзивом до всіх сторонництв, котрі на останку по всіх скрайностях таки бажать мати державу, то се є передовсім обовязком правительства поселені в державі народности не лише запевняти про рівну справедливість, але з цілою повагою в блуканні по лабіринті національних спорів глядіти за сею ниткою Ариадни, а можна її найти лише в дійснім і справедливім переведеню рівноправности, запорученої основними законами державнимі всім народам і лише переведеню сеї рівноправности може розвязати національне і язикове питання і завести парламентарні і політичні відносини упорядковані, а се причинить ся не лише до добра поодиноких народів і країв, але й до скріпленя і могутности Австрії. (Живі оклики: славно і оплески).

Політичний перегляд.

Відповідь д-ра Кербера на жалоби пос. Романчука в его промові з д. 25. с. м. звучить дословно після стенографічного протоколу: »Речник руского народу (пос Романчук) жалував ся тут про мнїмі (!) насильства над его народом в галицькім соймі. Може маю право пригадати в данім случаю особливо те, як нерозважно є в політичнім житю, всі рішення зводити на одну точку, в якій обі сторони бачать найбільше заангажовану свою честь. В такім случаю розуміне є неможливе, а пожите — впрочім совсім зносно, заколочене. Більшість галицького сойму дала вже численні докази прихильности для руского народу (!!) а теперішній пан намісник є чоловік так строгого почутя справедливости і так для Русинів прихильний, що кожде оправдане домагане може бути ему з успіхом предложене. Я можу тому Русинам дорадити лише умірковане і розважність, бо тоді і правительство буде скорше в можности поперти домаганя Русинів.

В угорскім соймі появили ся перші ластівки злагоди. Були ними промови пос. Кошута і президента міністрів гр. Тіси. На вчерашнім засіданю, після довгої технічної обструкції партії независности, заняв голос пос. Кошут і остерігав більшість перед уквнванем насильства, яким тільки примушує оппозицію до технічної обструкції. Крім більшість була зажадала угорскій команді в війську, того бажаного поступатю цілого вярда, то не було-б прийшло до пониженя парламенту. Але коли теєр сповнене сего горячого домаганя стало неможливым, то належало придбати инші народні концесії, независимі ані від двора ані від армії, як пр. виборча реформа, наука угорскій мови в школах і суспільні реформи. Презес кабінету гр. Тіса заняв сейчас слово, щоби відповісти Кошуті і зазначив зараз на вступі, що в его промові добачує надію до злагоди. Що-до виборчої реформи вказав на дотичну часть своєї правительственої програми і заявив, що хоче єї небавом внести в палату, так що колиб був примушений розвязати палату, щоби нові вибори відбули ся вже на підставі нової ординації. Що-до науки угорскій мови виїде розуряджене, щоби дотичні привиси перестерігано як найдкладнійше. Промову гр. Тіси витали оплесками не тільки правниця, але і консулці. Пос. Польоні підвіс, що в змаганях до заєноконня потреб краю буде підпирив гр. Цей. Відтак заряджено перерву, підчас якої обговорювано єї енуация. Після перерви гр. Аполі поставив за перше услівє мирового завішевя оружя занехане по двійних засідань. Гр. Цей заявив, що коли се внесене має довести до мира, то він годить ся на него. Пн. Урґон і Гольо внесли, щоби провідників сторонництв упновласнити до пересправ, а пос. Касний, щоби в сій цілі засіданя палати відложити до середі. Все ті внесєвя ухвалено і замкнено се миротворче за іданє.

Турецкі реформи вже увійшли в ириводку, так то Іх Порта умів відкладати з року на рік мимо серюозного напору європейских держав. Але все таки прийде небавом час, де всі ті средства вимаганя, застеріганя і удаваня ви-

чертають ся і султан буде мусів приступити до зреформованя тих турецких відносин, які на європейскім континенті вже від давна були аномалією. З Царгорода доносять, що реформи в Македонії вже незадовго розпочнуть ся, позаяк подробиці проекту тої реформи по части вже виготовлені, а по части вже виготовляють ся; над справами особистими також вже веде ся нарада. Рівночасно доносять також, що до прискореня тих реформ причинило ся дуже рішуче і однозгідне виступлене прочих чотирох амбасадорів в Царгороді. О тім, будьто би Альбанці противили ся всім точкам реформового проекту, не знають нічого ані амбасадори ані послы. — В міродайних кругах Порти лагодять постанови для амнестії, яку має султан уділити всім македонским Болгарам, що брали участь в організації революційних комітетів. Амнестия має бути вже в сих днях оголошена.

Гроза війни на далекім Сході виринула була тільки... на заході в донесєнях жадних сензаций, а ще більше завидливих англійских дневникарів, яким розширене російских впливів на Сході стає солию в оці. Сі вісти про дуже близьку війну Росії з Японією прийнято вже в берлинских і відєньских дипломатичних кругах з великим недовірем. Врочім вже й самі англійські газети подають інтервю з японским президентом міністрів, в котрім той заперечує, мов би Японія зажадала від Росії уступленя з Манджурії; то чисто китайска справа. Лиц як би Росія вмішала ся до корейскій справи, то се могло би мати значіне і вагу для Японії, але така евентуальність — сказав шеф японского кабінету — є виключена.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІІ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядю о вирівнанє залєгlostий та о присєднуванє нам нових передплатників.

Новим передплатникам вишлемо даром, о скілько запас вистанє, всі попередні числа з фейлстоном «Записки лікаря».

На грошевих переказах просимо дуже чітко виписувати адресу: «Адміністрация часопису Руслан».

НОВИНИ.

— **Календар.** В середу: руско-кат. Авдія, Варлаама; рим.-кат. Вібіяні діви. — В четвер: руско-кат. Григорія, Анатолія; рим.-кат. Франц, Ксавера.

— **В справі юзизайного обходу М. Лисєнєа.** Сим подаємо до відомости, що по концерті дня 7. грудня н. с. відбуде ся комерс в саях ресгавраційних Фільгармонії. Ві втєрник вже о 8. год. вечєром відбуде ся в тих самих саях в честь Ювалія банкет. Хто хоче взяти участь в банкеті, звольте зложити 6 К на руки касира комітету ювілейного, п. Ілька Яремкевича (Ринок ч. 10) найдалше до п'ятинї в полудни. Присилаючи гроші почтою звольте долучити 3 сот. на оплату листовоса. Стрїй на банкет фракцій — для пань візитовий. Звертаємо увагу, що всі білєти на концерт розпродані, є лише білєти на академію. (Білєти на академію є червоної краски, а на концерт синї). — *Ювілейний Комітет.*

— **Для Львовян.** Відчит д-ра Франка: «Герой по неволі» відбуде ся в середу 2. с. м. о 6. год. вечєром в саях викладовій в пасажу Миколайт, а нє в четвер, як булє завоуджено. Вступ від особи 10 сот., молодіж 5 сот. — Від Виділу тов. Кружок укє. дівчат у Львові.

Відчит п. др. Софії Морачевскій відбуде ся заходом «Клубу Русинок» в четвер дня 3. с. м. о 8. год. вечєром в саях «Рускої Бєсїди». Вступ 20 сот. на дєхид Захоронки.

— **Рускі всєнародні вча в Долинщині,** на яких о. Богачєв-кий буде складати змїг із своєї по-сьольскій діяльности за час послїдньої сїймової сєсїї, відбудуть ся: 1) В Рожитєвї в домі Хвїїни Вайсман дня 6. грудня (неділя) о 3. год. пополудни. 2) В Болєховї в домі п. Петровица дня 7. грудня о 1. год. попол. 3) В Долинї в домі п. Бачакєвича дня 10. грудня о 10. год. перел. под. 4) В Турї в великій в домі Михайла Кондрина дня 11. грудня о 4. год. попол. 5) В Белєєвї в домі Антона Гаркота дня 12. грудня о 4. год. попол. 6) В Вєлдїжї в домі Стефана Шутки дня 13. грудня о 4. год. попол. Всїх патріот в долинського повіту: інтелігенцію, євєянство і міщанство до члєнової участі заарашаю — о. Теодор Богачєвский.

— **3 «Академічної Громади» у Львові.** Сим повідмляє ся Товаришів правників, що загальні збори «Кружка правників» відбудуть ся в

*) Бувший міністер скарбу др. Лев Білльський. — *Ред.*

четвер 10. грудня с. р. о 1/27. год. вечером з отрим днівним порядком: 1) Відчитане протоколу з послідних зборів; 2) звіт уступаючого і 3) вибір нового виділу; 4) внесення і інтерпелляції. — За Виділ «Кружка прав»: Роман Залішківський, заст. голови. Ярослав Пачовський, писар.

— Пожарну філію «Сокола» в Орішківцях, гусятинського повіта, засновано на статутах «Сокола» у Львові. Намісництво затвердило вже статут.

— 3 Тов-а св. Петра. На річ Тов-а св. Петра зложили на руки залозецкого декана о. Улицького; Марія Горбачевська, жена священника з Звижана і парох з Манаєва, о. Тарнавський по 2 К; а церкви в Звижани, в Лютовиці і в Манаєві по 6 К, на руки о. Т. Цегельського з Струсова; о. З. Маркевич з Дарахова, Т. Томашевський касиєр каси шадничої з Теревовлі, др. Ф. Євни судія в Теревовлі, о. Е. Роздольський з Соколова, о. Т. Лавровський з Янова і о. І. Волянський з Островця по 2 К, а п. Миськів учитель з Волиці 1 К; парохіяни Вибудова 9 К; п. І. Ясеницький совітник Дирекції домен у Львові 2 К; о. А. Марковський гр. кат. катехит школи реальної в Тернополі 8 К, на котрі зложили по 2 К: Ом. Терлецький, В. Лаврецький, о. А. Марковський і Ірина Марковська; преф. сем. у Львові о. К. Єрми 3 К, богослов Шпіцер 2 К, о. Т. Дугкевич з Цішок від тамошньої церкви 10 К, п. Зубрицький віцепрез суду кр. і совітники суду кравого А. Мендільський і К. Шпайло, О. Ціцмірський і начальник канцелярії М. Денис по 2 К, Ю. Пилипів і Ірина Миськів газдині з Белця 4 К, п. Царевич малір з Зарваніци 4 К, п. М. Карпаньський, о. А. Тимус з Гумник, о. Яр. Мандичевський з Налужа, о. Яков Мандзій з Войналова, о. Ів. Палів з Перевозець, о. Ст. Лежогоубський з Скоморох старих по 2 К; церкви в Войналові, Перевозцях, Скоморохах старих, Дубівцях, Раствівцях, Сорочі, Краснім, Чернилівцях, Рожисках, Остапо, Зеленій, Борках малих і Новосілках по 6 К; о. Йосиф Ганкевич з Красного 2 К, парохіяни в Качанівці 5 К, гр.-кат. уряд парохіяльний в Волкові складу парохіян 30 К, оо. Ю. Левицький з Словіти, Ф. Решеталович з Глини, Н. Макух з Балучин, С. Мевіцький з Фірлівки по 3 К, оо. П. Бачинський з Глини, Я. Краснопера в Рідгайчик, К. Базилевич з Волі голог., Т. Сахно з Лагодова, М. Панасюк і Т. Доманик з Ольшаниці по 2 К; оо. І. Гучковський з Красного, Гр. Паньчишин по К; оо. Т. Дейницький з Борткова, М. Шавала з Полтви, Ст. Вишочайський з Перегвоєва, Ю. Зубрицький з Яхторова, Е. Монцибович з Куткора, І. Андрущишин з Лопи по 1 К; п. С. Наливайко управитель школи, В. Ковальський по 2 К; Евдокія Сорока, Марія Зубар, Евдокія Волошин, Анна Воловцева газдині і Анастасія Зубар по 1К; церква в Ольшаниці 10 К; церкви в Дідушицях великих, Угольни, Дідушицях малих і Сростяниці по 6 К; громада Гростванець 5 К; оо. В. Гургула з Болехова, Нижанковський з Дідушиць вел., Бобикевич з Дідушиць мал., Бирчак з Підбережа, Пугучко з Сіхова по 2 К; жени священників Олена Терлеца, Марія Гургула, Павлина Грабовенська по 2 К; оо. Авдикевич з Тростяниці, Т. Дроздовський з Кляданців, К. Зарицький з Стрипави, Я. Вербицький з Шилів, Н. Михалевич з Чернелова руского, С. Пайкуш з Зарубенець, В. Курдик з Черняховець по 2 К; церкви в Кайданцях, Розношницях, Чернелові руским, Шеліаках, Стегниківцях, Збаржам старім, Залужу, Зарубенцях, Чернихівцях, Романовім Селі, Стрипаві, Шилах і Красносельцях по 6 К; о. М. Кінаш з розпродажи своєї проповіді 11 К; о. Д. Танякевич в Закомаря від церкви 6 К, а від себе 2 К. — Всім поманутим жертводавцям складає Виділ в імени убогих громад сердечне Спаси Біг.

— Розбійшаний напад. З Стрия доносять, що онові вночі коло 10. години напали якісь вшепольські «патріотники» на дім адво. д-ра Евгена Олесницького і вибили камінем всі шибки. На щастя, пп. Олесницьких не було тоді дома, бо величезний камінь, що упав на бюрло, при яким звичайно сидять др. Олесницький, міг нехибно убити его на смерть.

— За обиду часті. Пос. Брайтер обжалував пп. Данилюка, редактора Refractor-a і Цвіклівського, співробітників сей часописи, за обиду часті сповнену друком. Розправа тягнула ся цілий тиждень і вкінчила ся вчора впокоєм, яким засуджено п. Данилюка на 10 днів арешту в обміню на 100 К гривни, а Цвіклівського на 2 місяці арешту з постом, що 14 днів, та обох на покриття судових коштів.

— Вибора до позатової ради в Борщеві відбудуть ся: дня 23. с. м. з сільських громад (12 членів); дня 29. с. м. з міських громад (5 чл.); дня 31. с. м. з Групи більшої посільности (9 чл.)

— Агент чи «пташок»? Одва з львівських газет при нагоді якоїсь хронікарської згадки назвала агента поліції Гінсберга «пташком». П. Гінсберг почув ся обидженим сею назвою і звернувся на судову дорогу проти дотичного редактора.

— Карна розправа проти п. Мих. Петрицького за підбурюванє проти Поляків в «Райдамаках»

відбуде ся дня 9. с. м. о 9. год. рано в кр. карнім суді у Львові.

— Торговля овочами і маронами у Львові спочиває тепер майже виключно в руках Бойків, а яких публіка вповні вдоволема, а ще більше вдоволеній магістрат, бо ціни становица Бойки і платять річно по 200 до 300 К, так, що коли передше магістрат мав з сего 160 К приходу, то нині піднесла ся та квота на 1400 К. Небавам має бути ліцитація становици продажи овочів, а магістрат має до вибору, або Бойків, або жидівських крамарів. Перші, як се їм всі признають, подають добрий і чистий товар, а що до других, то магістрат міг би кермувати ся лише гуманністю, відстуваючи їм продажу овочів. Тимчасом магістрат вибрав «золоту» середину в тім значіню, що при ліцитації становици в торгівній галі пустить одних проти других і «хто дасть більше», той побідить. До ліцитації дозволу на домокружку торговлю овочами припустять магістрат по половині Бойків і жидів.

— Просьба до Всч. руского Духовенства. Веч. о. Кипр. Хотинецкий, катехит гімназійний в Ярославі, видав перед двома роками свою дуже цінну для руского духовенства працю, а імено: «Прововіди страстній» і розіслав їх всіх оо. парохам по ціні 75 кр. (1 К 50 с.) Більша часть духовенства прислала о. Хотинецкому згадану належність, однак решта претенсій досягає ще поважної суми, бо около 800 К. Коли саме тепер станула під дахом руска Бурса в Ярославі, а ми опинили ся перед питанням, що буде дальше, відки роздобути гроша на докінченє, заявив нам о. Хотинецкий, сей щирій приятель нашої бідної молодіжи і вельми працювний голова комісії будівляної, що цілу свою повисну претенсію за проновіди відступає на докінченє будови бурси. Складаючи отсам о. жертводавцями щирю подяку, звертаємо ся сею дорогою в імени бурси з горячою просьбою до дотичних Всч. Отців, щоби зволіли ласкаво надіслати сей великий даток на річ бурси, бо писати до кожного окремо — було би получене з новим видатком і стратою часу, а ми жадуємо кожного сотника непотрібно виданого. Для одяниці жертва одної чи двох корон є так незначною, що певно ніхто з Всч. оо. єї не відчуж, для нас же 800 К є чимсь дуже великим, позаяк ми за ті гроші дамо на цілий рік удержанє 5 бідним хлопцям. Тим то надіємо ся, що ніхто з Всч. Отців сей ласки нам не відмовить. За «Бурсу ім. св. Онуфрія» в Ярославі: проф. О. Яйів, о. В. Лицман.

— Кваліфікаційний іспит до народних шкіл зложили в осіннім речинці: Лев Адамчик, Вас. Березюк, Ів. Балицький, Меч. Вишневицький, Теодор Вибранець, Мих. Волковський, Мих. Децко, Кароль Діринг (з відзн.), Петро Душицький, А. Гавлік, Івн. Гіжевицький, Ів. Гроньський, Ол. Гарабач, Гр. Гудяк, Кипр. Карпінський, Хаїм Кіц, П. Корнова, Людв. Козар, Ів. Красота, Ол. Кухарський, Вас. Кульчацький, Вол. Кузьмич, Фр. Лукасевич, Вол. Лущкевич, Мар. Мальський, Ів. Михалевський, Мих. Микетюк, М. Панасюк, Стеф. Паньків, Людв. Піж, Арон Райтман, Теофіл Роговський, Й. Семер, Ц. Шмоневський, Ів. Шпорлюк, Марія Баллабельдер, Генрика Берларіх, Ів. Білоокірска, Йос. Бярнаца, Ізаб. Блажеїна (з відзн.), Олена Боярска, Мар. Брнарска, Евг. Брожина, Олена Брік, Даміц. Брік, Хр. Брудзинська, Нат. Будзінювська, Олена Бурнатович, Соф. Гельденбургі, Мар. Герасимович, Кл. Гафман, Ольга Герінович, М. Гіркєвська (з відзн.), Ел. Голембійська (з відзн.), Іванна Деметчук, Нат. Домашевська, Олена Дорош, Вол. Дорикова, Ген. Дворжак, Мар. Діль (з відзн.), Кл. Дяків (з відзн.), Стеф. Кафлинська, Агн. Контека, Ольга Крауер, Стеф. Кох, Теоф. Коханювська, Гон. Кома (з відзн.), Ол. Концевич, Ан. Кічєчна, Яд. Ковальська, Ф. Крель, Мар. Кульмагінцка, Сара Куємер, Брон. Ленчинська, В. Лотоцка, Мар. Марчак (з відзн.), Ел. Маєр, Аль. Мазурек (з відзн.), Соф. Мордкович (з відзн.), Леок. Пачесювська, Мар. Підгірска, Люд. Польох, Ем. Пордєс, Фр. Поточна, Ан. Процьова, Ел. Шленювська, Віль. Пучєль (з відзн.), Соф. Радецька, Мар. Рудзинська, Юлі. Середанька (з відзн.), Яд. Сітовська, Кун. Собольська, Ів. Совевицька, Р. Шпрохель, Ел. Стаховська, Бр. Струковська, Ол. Шунеляк, Ем. Шапула, Мар. Тарнавецка, Леон. Тензаровська, Мар. Томашевська, Теоф. Топилко, Мар. Травчинська, Ст. Валашкевич (з відзн.), Ст. Вердицка (з відзн.), М. Вялицька (з відзн.), Ів. Витвицька (з відзн.), Бр. Вуйцик, М. Зарембська, Бр. Зьолецька, Л. Жемалювич, В. Жулиньська (з відзн.), Мар. Островська, М. Паслявська, М. Чайківська, Соф. Чехович, М. Черній, Вол. Чушак, Ю. Чункевич, Ол. Чижєвська і Каз. Юган (з відзн.).

— Зелізняця Льв-Люблин-Варшава. Н. В. Тядльці доносять з Петербурга, що правительствє порішило дати запоруку на 3/4 ову позичку в квоті 12,750,000 рубл. томариству будови зелізняци до Томашева. Нова зелізняця дала би

спромогу найближшої і прямої їзди зі Львова до Варшави.

— Вершок скорости. До якого нечуваного поспіху довели Американці в нинішнім віці електрики, тяжко собі уявити. Представте собі — пише одна з англійських газет — що змучений працею хлібороб спочиває на тинистій отвертій долині, на якій не видно довкруги ні одного дому. По обіді зморив его сон і він спить аж до вечера. І тепер представте собі, що він будить ся і бачить перед собою великий, готовий до мешканя дім і гарну церкву на місци, де кілька годин тому не було еще ні саїду із якої небудь будівлі. Що більше, на его бажанє можна сей час перемінити тих кілька дерев, під котрими він спочивав, в купу часописий, а баранячу шкіру, на якій він лежав, в новий одяг для него. Но, і чи повірити він тоді, що все тоє може стати ся підчас его короткого сну? Ледви... А преці міг би він оглядати се; бо веї ті побіди над часом осягнуто вже нині. Недавно збудовано коло Філядельфії в протягу 4 годин зелізню церкву, що може помістити 200 людей! Одної суботи о 11. годній рано прийшов на чисте поле гурток робітників і поставив протягом 15 минут зелізняий зруб. Опісля уставлено муровану долівку, всаджено вікна і прикріплено вежі. Кождий мав свою визначену роботу, а мимо великого поспіху не було там ні крихітки замішаня. Еще 2 1/2 години, а піла будівля була готова кромі шиб у вікнах, бо скло побито ся по дорозі. Потім внесено в церкву готову проповідницю, престол і потрібні сосуди. Вся робота тревала 3 години 58 минут, а на другий день можна було уже відправляти в тій церкві богослужєнє. — Так само майже неімовірно є подія, що тамтого року збудовано в Нью-Джерсі велику фабрику протягом 4 1/2 годин. Той двоповерховий дім, котрого підлога обіймає загалом 8.000 квадратних стіп, є збудований весь з дерева, а поставлено его так скоро задля того, що ходило ту о заклад. В нїм мала мстити ся столярська фабрика. Протягом трех четверти години виготовлено всякі потрібні знарядя, а за шістьра години віддано фабрику вже до ужткю. А треба ще згажати, що перед розпочатєм будови, не можна було, по услівям закладу, зложати разом навіть двох кусяків дерева кромі дверий і віконних рам. Фабрика була 80 стін довга, 50 широка, а 45 висока.

Чикаго веде перед у скорости фабрикацій паперу. В тім місті чудєс з трех дерев, що рано о 8. годній ще росли, зроблено папир, на котрім печатано вечірні часописи того самого дня. Цілий процес перетворєня дерев у папир не тревал навіть трех годин; але страчено багато часу в друкярни. Рубанє дерев, очищенє з кори, лунанє, переміна в паперову масу, хемічні процеси і звиванє — все тоє не тревало і двох годин. — Що овечу воню можна перемінити з короткім часі на одіж, се-ж нічого нового. Уже на початку минулого столітя ходив один добродій в одязі з вонни, яка 15 або 16 годин пізад вкривала ще хребет живої вівиці. Але тепер зведено уже сей час на 6 годин — а дїянли того Американці. Що тільки острижену вонню піддають 20 ріжним процесам, заки переміняє єї в сукно; все то тревєє 3 1/2 години. Кравець потребує ще 2 1/2 години, щоби вишита одіж. — Перед кількома літами викликала загальне здивованє одна фабрика обуви в Нортамтон, котра виготовлювала протягом пів години пару добрих черевків. Ту фабрику перевищила незабаром фабрика в Месечусет, котра зробить пару черевків із 12 гузіками за 24 минут. При тім переходить шкіра через руки 57 робітників, а шив єї 42 машин. На жаль англійська часопись не подає, як довго можна носити ті черевки.

— Замість отруї. В однім із париских шпиталів зажила якась служниця в самоубійчим памірі дві рурки чистої культурні бацилів тифу. По трех днях она почувла болі голова, а по вісьмох покрила ся єї тіло черв'яними плямами, як при звичайнім тифі, а вкінци розвинув ся зовсім правильний тиф. Мимо тяжкого переходу недуги єї вправувано.

— Консерватизм грецьких студентів. З Атини доносять, що грецькі студенти устроїли другу демонстрацію перед королівским театром задля виставленя «Орестей» в ночогрецьким перекладі, в такій мові, якою нині говорять веї Греки. Поліція прогнала демонстратив при помочи силавок. Однак студенти вібрали ся ще раз, причім прийшло до бійки з поліцією. В бійці пошиб оди студент застрілений з револьвера.

Родимці! Памятайте на селянську бурсу «Шкільної Помочи» в Снятині, в якій мстит ся ученики реальної школи!

Наука, штука, література.

— Дзвінок ч. 22. з дня 20. падолиста 1903 містить: Явв Ферронтє, — Цвіг і дасть, повістка Лєсї Гринюк. — Пані Гіт. — Михальчин Палчик, байка, переповіла Зонди Радецька. — Казка про

дикого чоловіка. — Дітям України, написав Еґген Седляньскій. — Дрібні замітки.

— 3 Львівської Фільгармонії. Нині вівторник великий концерт фільгармонічний при співучасті славної угорської скрипкарки п-ни Стефанії Гаєр і оркестри 30. п. п. Початок о 1/2 8 год. вечером. — В четвер 3. с. м. другий концерт п-ни Стефанії Гаєр. — В суботу 5. с. м. перший виступ славного баритоніста Гайнемана.

Телеграми

з дня 1. грудня.

Будапешт. Палата вельмож вибрала вчера членів делегації.

Відень. Долішно-австрійське намісництво розв'язало громадську раду в Савт-Пельтен, бо она задля безнастанного браку комплекту не могла переводити ніяких ухвал.

Християнія. Конституційний комітет не прихилив ся до внесення на уділене жінщинам права голосованя, бо ся справа ще не на часі.

Чернівці. Виклади на тутешнім університеті пічнуть ся знова, бо родину портпера, в якій занедужала дитина на дифтерію, перенесено до шпиталю.

Товариство „Шкільна Поміч“ в Коломиї пошунує сейчас головного настоятеля до свого інститута. Обовязки настоятеля суть: а) Моральне домове веденє і надзир над конвікторами, за що відповідає перед виділом і від виділу одержує інструкції; б) весь час, коли конвіктори дома, перебувати з ними. За свій труд дістає настоятель мешканє, харч і пранє в Інституті і 20 К місячно; надто вільно єму уділяти лекцій конвікторам за осібною винагородою. Угода обовязує цілий рік шкільний. Подавати ся можуть абітурієнти гімназійні і академіки сейчас на руки підписаного голови.

В Коломиї, дня 22. надоліста 1903.

За Виділ:

С. Недільскій,
голова.

Іван Білик,
писар.

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

Беата і Гальшка

трагедія з другої половини XVI віку в 5 актах.
Ціна 1 К.

Ще в р. 1891. прихильно оцінена референтом краевого драматичного конкурсу, др. Евг. Олесницьким, а відтак перероблена наново, ся драма відзначає ся скондензованою акцією, трогачими сценами і вірними характеристиками на тлі історичного кольориту. Тому і в читаню не тратить свого вражіння.

Набути можна в Ставропільській книгарни у Львові.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

— Від 1. до 15. грудня 1903. —

Нова

величава

програма!

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділю і сьвята 2 представлення о 4. год. попол. і 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представленє. Білети вчасніше можна замовляти і набути в конторі Пльоня при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Важне для Читалень „Просьвіти“.

Сими днями видало Товариство „Просьвіту“ новий наклад грамот для членів Читалень „Просьвіти“. Кожда Читальня „Просьвіти“ повинна постарати ся о такі грамоти для своїх членів.

Ціна 100 штук з пересилкою поштовою 4 корони 55 сот. Ціна 50 штук з пересилкою поштовою 2 кор. 55 сот. Висилає ся тільки за попереднім надісланєм грошей.

Канцелярія Товариства „Просьвіта“ у Львові, Ринок ч. 10.

За певну і добру льокацію

поручаємо:

- 4 1/2 % листи гіпотечні
- 4 % листи гіпотечні
- 5 % листи гіпотечні преміовані
- 4 % листи Товариства кредиторського земского
- 4 % і 4 1/2 % листи Банку краевого
- 4 % позичку красву
- 4 % облігації пропінацийні і всілякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнішим курсі деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

Зарваницю

поему Василя Щурата можна замовляти лише в Ставропільській книгарни у Львові, ул. Руска ч. 3. Ціна з поштовою оплатою 25 сот.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го жовтня 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
		приходить о годині				відходить о годині	
	6:10	з	Кракова, Берлина, Варшави, Відня	1:50	6:22	до	Сучави, Жидачева, Кересмеє, Потутор
	6:20	з	Чернівців (Галацу), Чорткова, Калуша	2:04	6:30	до	Підволочис (Київ), Бродів дв. головний
	6:50	з	Сокаля, Рави рускої		6:43		дв. Підзамче
	7:35	з	Самбора, Хирова		6:45	до	Лавочного (Пешту), Борислава, Дрогобича
	7:40	з	Янова	8:25	8:35	до	Кракова, Відня, Праги, Берлина
	7:35	з	Підволочис, Бродів на дв. Підзамче	2:50			
	7:55		на дв. головний		9:05	до	Лавочного, Хирова, Калуша
1:30	7:45	з	Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова		9:15	до	Янова
	8:55	з	Кракова, Відня, Праги, Берлина		9:25	до	Самбора, Хирова
	9:57	з	Стрия		9:40	до	Белзці, Сокаля, Любачева
	10:25	з	Ряшева, Любачева	2:40	10:35	до	Чернівців, Потутор, Деятина
	11:15	з	Станиславова (Кересмеє, Потутор)		10:40	до	Тернополі, Потутор, дв. головний
	1:10	з	Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава		10:57		дв. Підзамче
	1:25	з	Янова		3:05	до	Стрия, Хирова, Борислава
2:15		з	Підволочис, Количинців на дв. Підз.		3:25	до	Ряшева, Любачева
2:30			на дв. голов.		3:40	до	Самбора, Хирова
	4:35	з	Стрия, Хирова, Борислава	Ніч			
	5:06	з	Підволочис (Київ), Бродів на дв. Підз.				
	5:30		на дв. голов.	12:45	6:05	до	Станиславова, Жидачева
1:40	5:40	з	Чернівців, Іцкан		6:15	до	Кракова, Відня, Берлина, Варшави
	5:50	з	Кракова, Відня, Праги, Берлина		6:30	до	Янова
	5:55	з	Белзці, Сокаля, Любачева		6:40	до	Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
Ніч					8:05	до	Сокаля, Рави рускої
12:20	9:20	з	Чернівців, Букарещту		9:00	до	Підволочис, Бродів гол. дворець
8:40	9:50	з	Кракова, Відня, Берлина, Ясла, Риманова		9:20		дв. Підзамче
2:31	10:00	з	Самбора, Сян ка	2:51	10:42	до	Іцкан, Чорткова
	10:02	з	Підволочис (Київ), Бродів на дв. Підз.		10:55	до	Кр кова, Відня, Варшави, Праги
	10:20		на дв. голов.		11:00	до	Підволочис, Бродів дв. головний
	10:40	з	Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша		11:24		дв. Підзамче
	3:09	з	Тернополі, Грималова на дв. Підзамче		11:05	до	Стрия
	3:30		на дворець головний		11:11	до	Жовкви (лише що неділі)
					4:10	до	Кракова, Відня, Праги, Самбора

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6. години вечером до 6. години 59 минут рано.

Час середно-європейскій рїхнить ся від часу львівского о 36 минут, а імає год. часу середно-європейского = 12. год. 36 мин. часу львівского. — Бюро інформаційне ц. к. залізничних державних (ул. Красіцких ч. 5.) уділяє поясненє в справах залізничних, продає білети всякого рода і розкладає їзди.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові

уділяє своїм членам на 5 1/2% і 1% додатку на кошти адміністрації, за предложеном документів виказуючих достаточну гіпотеку.

ПОЗИЧКИ позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1.239.243 корон.

СПЛАТУ може бути тільки обезпечений тривало в „Дністрі“ від огню.

Членом членський вносить 50 К, вписове 2 К. Число членів: 2.331 а 2.501 уділами на 125.050 К.

Удїл щадничі приймає „Дністер“ і опрочентовує до 4% від ста. Сума виладок на 1.256 книжочках 1.103.333 корон.

Вкладки розділяє ся частію на дивіденду для членів, частію на публичні добродійні цілі: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цілі роздано дотепер з Товариства кредиторського 10.840 корон.

Чистий зиск в справах позичок уділяє Дирекція і агенти.

ІНФОРМАЦІЙ 31/12 1903. ДИРЕКЦІЯ.

Читайте! Читайте!

Повне видає Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видало сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. „ПОЕЗИЯ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в полотню з золоченими витисками, може бути найгарнішою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських влясиків, сторів 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опушту. Висилає ся тільки за надісланєм 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРІЯ „ПРОСЬВІТИ“ у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).